

Överlever systerskapet den nya klyftan?

Svenska Dagbladet den 3 mars 2018

I kölvattnet av #metoo-kampanjen talas allt oftare om systerskap. Kvinnor världen runt berättar om sina gemensamma erfarenheter av sexism och sexuellt våld. Detta kan ses som ett tillägg till den bild som moderna feminister har givit av samhället i allmänhet och kvinnors situation i synnerhet. En beskrivning som bygger på det implicita antagandet att det finns stora och bestående ojämlikheter mellan män och kvinnor, som vi ska bekämpa.

Men systerskap i denna tappning ifrågasätts av Alison Wolf, brittisk ekonom från King's College London. I boken "The XX factor: How working women are creating a new society" (Profile books, 2013) hävdar Wolf att vi blundar för de växande klyftorna kvinnor emellan.

Att tala om kvinnor som en enda stor grupp var meningsfullt i det förindustriella samhället, förklarar Wolf, men är det inte längre. Kvinnorna hade ju till skillnad från männen mycket små möjligheter att bestämma över sina egna liv och sin sociala status. Den enda framkomliga vägen var ett "lyckat äktenskap". Denna ofrivilliga beroendeställning skapade erfarenheter som var gemensamma för flertalet kvinnor. Här kan man tala om ett systerskap.

Kvinnor på 2000-talet är annorlunda jämfört med en äldre generation. Visst finns det fortfarande kvinnofientliga inslag i samhället, men faktum är att fler och fler kvinnor lyckas nå toppen. De har hög utbildning och toppjobb. Att klättra på karriärstegen är inte bara möjligt utan uppmuntras.

Generellt kan sägas att dessa kvinnor gifter sig och får barn senare i livet, och de gifter sig med framgångsrika, högpresterande män – om de överhuvudtaget gifter sig.

Det ökande antalet kvinnor i toppen av hierarkin innebär att ansvaret för hushållet i tilltagande utsträckning flyttas över till andra kvinnor.

I dag är det många kvinnor som arbetar med att utföra uppgifter som de brukade göra i sitt eget hem, exempelvis barnomsorg och städning. De hade samma arbetsuppgifter i sitt eget hem men utan lön, och arbetet räknades inte in i bruttonationalprodukten, BNP. I dag är de en del av ekonomin.

Integreringen av högutbildade kvinnor i traditionellt mansdominerade yrkeskarriärer har lett till en ökning av dessa "nybetalda" yrken, som i stor utsträckning är kvinnodominerade. Även i Sverige, där vi gärna ser oss som mästare i jämställdhet, är knappt 90 procent av barnskötarna och 95 procent av alla förskolelärare kvinnor. Och de flesta jobb som innebär hjälp i hemmet är segregerade både vad gäller kön och etnicitet – inte delvis utan nästan helt och hållet.

Vi har skapat ett samhälle där högre utbildning och karriärambitioner blir självklara vägval för kvinnor. Men samtidigt som vi hyllar kvinnor som river barriärerna på toppen så talar vi sällan om det faktum att den nya kvinnliga elitens framgångar är beroende av framväxten av en ny, ofta lågbetald, tjänsteklass. Vad betyder detta för existensen av ett allomfattande "systerskap"?

Özge Öner